

A m. kir. csendőrség felügyelőjének 1920. évi szeptember
hó 11-én kelt 1550/cs. f. számú rendeletével jóváhagyatott
és az örökön való terjesztés engedélyeztetett.

VEZÉNYSZAVAK GYŪJTEMÉNYE

A M. KIR. CSENDŐRSÉG GYALOG- ÉS
LOVASŐRSEI SZÁMÁRA

ÖSSZEÁLLITOTTA:

DR VALLÓ JÓZSEF

m. kir. csendőrszázados,
a budapesti m. kir. csendőrkerületi parancsnokság
oktatótisztja.

MÁSODIK KIADÁS

Kaufman A. és Társai
BUDAPEST, 1921

9
Könyv értékesítés
Kutatóintézet

A m. kir. csendőrség felügyelőjének 1920. évi szeptember
hó 11-én kelt 1550/ea. f. számú rendelkezésével jóváhagyott
és az örszékön való terjesztés engedélyezett.

VEZÉNYSZAVAK GYŪJTEMÉNYE

A M. KIR. CSENDŐRSÉG GYALOG- ÉS
LOVASŐRSEI SZÁMÁRA

ÖSSZEÁLLITOTTA:

DR VALLÓ JÓZSEF

m. kir. csendőrszázados,
a budapesti m. kir. csendőrkerületi parancsnokság
oktatótiszteje

MÁSODIK KIADÁS

Kaufman A. és Társai
BUDAPEST, 1921

csendőrségi engedélyezett
BUDAPEST, 1921. szeptember 11.

Minden jog fenntartva.

Budapesti Hírlap nyomdája.

ELŐSZÓ

A MÁSODIK KIADÁSHOZ.

A gyalog és lovas gyakorlati szabályzat az előbbi években fokozatosan, a folyó évben pedig gyökeresen meg lett változtatva, minek következtében a közkezen forgó régi vezényszó-füzetek teljesen hasznavehetetlenekké váltak. Ezen hiány a jelen viszonyok között — amikor egyelőre csak igen korlátozott számú gyakorlati szabályzat áll rendelkezésünkre, — kétszeresen érezteti hatását. Ezért ezen füzet közreadásával igaz bajtársi kötelességet véltem teljesíteni.

A gyűjtemény — katonai részről is megbiráltatván — biztos támpontot nyújt a vezényszavak és a végrehajtásra vonatkozó magyarázó megjegyzések helyességére tekintetben. Az első kiadás váratlanul gyors elkelte arra serkentett, hogy a jelen második kiadása füzetet a régi magyarázó megjegy-

zések kibővítésével, — részben pedig újabb magyarázatokkal is kiegészítve — adjam közre. Remélem, hogy füzetem ezen kiegészítések által a gyakorlati szabályzat hiányát még jobban fogja enyhíteni.

A füzet önköltségen kerül szétosztásra.
Budapest, 1920. évi november hó 10-én.

A szerző.

Vezényszó-gyűjtemény.

Összeállítva a folyó évi 3. számú Honvédségi Rendeleti Közlönyben közzétett 45004/1920. eln. b. számú H. M. rendelettel kiadott Pótlék az E—5. Gyakorlati szabályzat a m. kir. honvéd gyalogság számára című szolgálati könyv módosításainak figyelembe vételével.

Kiképzett csendőrökkel tartott gyakorlatoknál a vezényszavaknak a „Gyakorlati Szabályzat” szerinti sorrendje nem kötelező, a sorrend betanulása tehát nem is követelhető.

A) Egyenkénti kiképzés.

(Ha a létszám egy rajnál, 6 főnél kisebb.) A kiképzés minden körülmények között az egyenkénti kiképzéssel kezdődik.

1. Allás.

Vigyázz!

A karok fesztelenül, a kezek a tenyerekkel a combokon akként tartatnak, hogy a középujj oldalát a comb közepén legyen.

Pihenj!

Vigyázz!

L! Gy. sz. 79, 80 pont.

2. Fővetések, testfordulatok és testhelyzetek.

Jobbra — nézz!
 Vi — gyázz!
 Balra — nézz!
 Vi — gyázz!
 Jobbra — át!
 Balra — arc!
 Balra — át!
 Jobbra — arc!
 Féljobbra — át!
 Félbalra — arc!
 Félbalra — át!
 Féljobbra — arc!
 Hátra — arc!
 Hátra — arc!
 Feküdj!

* (Azon vezényszóra „Feküdj” vállazott puskával a csendőr ballábát egy lépésnyire előre teszi, egyidejűleg a puskát vállról leveszi, jobb kezével az irányzék fölött megfogja, jobb térdre leereszkedik, a balkezét előre nyújtja, bal térdre leereszkedik és a bal térdén át lefekszik, miközben a balkezére, utána a jobbkönyökre támaszkodik. A balkezét a tenyérrel a földön fekszik és zárt ujjakkal jobbra mutat. A jobb kéz a puskát úgy fekteti a bal alkarra, hogy a felső ágy balra mutat, ujjakkal az ágyvájatokban és a kéz közvetlen a bal alkar mögött fekszik, a tusa szorosan a testhez simul, a lábak széjjel terpesztve, a sarkak a lehetőségig a földhöz lapulnak. A felsőtest mindkét kar könyökén nyugszik.

Fel) és tekintet előre.)

(„Feküdj” sulyba vagy lábhoz vett puskával értelemszerűen hásszólán bajtandó végre.

Néha ajánlatos lesz vezényelni: „Leülni”, mire az emberek, amennyire lehet, kényelmesen leülnek, a puskát azonban úgy tartják, hogy szomszédjait ne veszélyeztessék.

E vezényszóra! Fel! a (honvéd) csendőr gyorsan felemelkedik és a puskát „Lábhoz” veszi.)

Fel! (v. Leülni! Fel!)**

** L! Gy. sz. [84], [85], [86], [87], [88], [89], [90], 91., 93., 94., 96. pont.

3. Mozgás.

(Menet általában.)

Menet! Irány...! Disz lépés! In — dulj!

(A csendőr ballábát térdben kissé meghajlítja, a föld érintése nélkül lefelé és kifelé szorított lábhegygel — a felsőtest előrevétele és a térd kifeesztése mellett — annyira rugja előre, hogy a sarok egy tenyérnyire legyen a föld felett, azután gyorsan a jobblábtól egy lépés hosszúságra egész talpával erőteljesen a földre teszi és a test sulyát erre a lábra helyezi.

Ezzel egyidejűleg megemeli a jobbsarkát, jobblábát a föld érintése nélkül utána húzza és ugyanazon módon, mint az a ballábnál történt, jobblábal előle lép.

A mozgás azután menetütemben, jó tartással, ingadozás a a lőszáraz keresztvezése nélkül folytatandó.

A balkez kinyújtandó, a *balkez átmarkolja az oldalfegyvert* és mozdulatlanul tartandó, anélkül, hogy a combhoz szoríttatnék.)

Ha a csendőr *oldalfegyver nélkül* vonul ki, a balkez természetesen kinyújtott és egymáshoz zárt ujjakkal *mozdulatlan marad, anélkül, hogy a combhoz szoríttatnék.*

Ha a csendőr puská nélkül (karabéllyal a háton) vonul ki, a jobbkar természetesen előre és hátra mozgatóndó; az ujjak kinyújtva és egymáshoz zárva legyenek.

Ha a csendőr puskával vonul ki, a jobbkez a Gyak. szab. 141. pont határozványai szerint tartatik. A puská mozgatlan maradjon, *anélkül, hogy a combhoz szorították.*

A díszlépés begyakorlásánál az egyes lépéseknek útemre való tagozása **tilos.**

Rövid mozgásoknál nem kell irányt megjelölni! Gyak. szab. 100. p.

Rendes lé — **pést!**
Pihenj!

Vigyázz!
Állj!

Menet! Irány...! In — **dulj!**
Díz lé — **pést!**

Rendes lé — **pést!**
Pihenj!

Vigyázz!
Rövid lé — **pést!**
Teljes lé — **pést!**
Menet! Hely — **ben!**

(E lépések helyben teendők meg és a kilépés csak a —)

Teljes lé — **pést!** (vezényszóra történik.)
Váltás lé — **pést!**

Ne tarts lé — **pést!**
Lé — **pést — tarts!**

Állj!
Hátra — **lépj!**

Állj!
Menet! Irány...! (Középre, Jobbra,
Balra.) In — **dulj!**

Futó lé — **pést!**

In — **dulj!**

Lépés! (Állj! v. Feküdj! Fell)

(„Futólépés”! vezényszóra a puská súlyba, „Állj”! vezényszóra a puská lábhoz veendő, „Feküdj” és „Leülj”! helyzetből a csendőr a menethez a Gyakorlati szabályzat 104. és 111. pontban megemlített vezényszóznak „In”-szótagjára gyorsan felenyelkedik, a puskát súlyba veszi és a „dulj”!-szótagra megkezdi a menetet.)

Jobbra — **nézz!**

(A jobb kéz a fejfördítésével egyidejűleg a szíjon lesiklik és akként fogja át a tusa nyakát, hogy a hüvelykujj a sátorvas alá, a többi ujj pedig zárkóztottan hátra jusszon.)

(A 95. mintájú (amét) kurtálynál a jobbkez akként fogja át a tusa-nyakát, hogy a hüvelykujj a kéztám és alsó szíjkengyel közé, a többi ujj pedig zárkóztottan — a tusát részben körülfogva — hátra jusszon.)

Vi — **gyázz!**
Balra — **nézz!**
Vi — **gyázz!**
Súly — **ba!**
Váll — **ra!**

Szuronyt — **fell**
Szuronyt — **szegez!**
Súly — **ba!** (v. váll — **ra!**)
Szuronyt — **le!**
Állj!

(Szuronyt — **fell** v. Szuronyt — **le!** után a puská oda veendő, ahol előbb volt.)

(Menet” közben a szurony feltűzése és szurony

levétele végett a puská szíjánál fogva a bal alkarra akasztandó.)

L! Gyakorlati sz. 96., 97., 98., 99., 100., **101.**, **103.**, **106.**, **107.**, **108.**, 109., 110., **111.**, 112., **113.**, 114., 147.

(A testfordulatok menetközben a fordulattal ellenkező oldalon levő láb talpizmán, mihielyt az a földre jut, az egyenletes mozgás félbeszakítása nélkül hajtandók végre.)

4. Fegyverfogások és fogások a kézzel.

(Hallható ütések a puskára, a tölténytáskára és szuronyra tiltva vannak.)

Suly — ba!

(E vezényszóra „Suly — ba!” a „Vállra” állásból a jobbkez — *anélkül, hogy helyzetét a szíjon elhagyná* — a puská tusát előre rántja; ezzel egyidejűleg a balkéz a puská szíj alatt; — (A 95. m. kurtálynál: a szekrény fölött átmarkolja.) az ágyvájatoknál akként markolja át, hogy a hüvelykujj a baloldali ágyvájat hosszában feküdjék.

A jobbkez a szíjon a váll magasságáig felsiklik, azután a csendőr a puskát a vállról lerántja, jobbkezével a puskát az irányzék fölött átmarkolja és akként ereszt le, hogy a cső torkolata természetesen kinyújtott kar mellett egy arasznyira (A 95. m. ismétlő kurtálynál: Tenyér szélességre.) előre legyen hajolva. A balkéz az oldalra visszatér.)

Lábhoz!

(Tusa hegye a lábhegygel egy magasságban.)

Váll — ra!

(A csendőr a puskát a testhez közel akként emeli és fordítja a jobb comb elé, hogy a felső szíj-

kengyel az állal egy magasságban, a felső ágy pedig jobbra jusson. A balkéz a puskát az ágyvájatoknál átfogja, a puskaszíj kifelé marad. A jobbkez erre a szíjat szorosan a csatt alatt átfogja és a puskát a balkéz segítségével a vállra akasztja; a balkéz kinyújtott és egymáshoz zárt ujjakkal a szíj mögött marad, hogy a puská kilengését megakadályozza. A jobbkez a szíjon annyira lesiklik, hogy az alkar vízszintes helyzetbe jusson és ezzel egyidejűleg a balkéz gyorsan az oldalra visszatér.)

Lábhoz!

Suly — ba!

Váll — ra!

Szuronyt — fell *

(A váll—ra! Suly—ba! vagy Lábhoz! állásból vezényelhető. Azután a puská Váll—ra! vagy Lábhoz! veendő, ahol volt.)

Szuronyt — szegezzi!

Suly — ba! Váll — ra! v. Lábhoz!

Szuronyt — le! **

(A puská Váll — ra! v. Láb — hoz! veendő.)

Imá — hoz!

Imá — tóll

Térdelj imá — hoz! (Féljobb fordulattal nélkül.)

Sapkát (kalapot) le!

Sapkát (kalapot) fel!

Imától — fell

(Imához és térdelj imához csak lábhoz vett fegyverrel hajtható végre.)

Váll — ra!

Eskü — höz!

(E vezényszóra jobbkézről a kesztyű lehúzó, aztán balkézzel a sapka a fejről leveendő a végül jobbkézrel a fegyverszija eleresztendő a a jobbkéz hüvelyk-, mutató- és középujja zárkózatán úgy tartandó fel tenyérrel kifelé, hogy a hüvelykujj a jobb halánték közelébe jusson.)

Sapkát (kalapot) fell,

(E vezényszóra a mozdulatok az előbbieket megfordított sorrendjében hajtandók végre. Ezek csak vállazott fegyverrel hajthatók végre.)

(Imához, Térdelj imához és Eskükhöz! végrehajtására csak az első kiképzés alkalmával kell oktatni, később ezeket csak alkalmilag kell gyakorolni.)

• (Álló helyben: Szuronyt — fel vezényszóra a csendőrt a puskát lábhoz vagy sulyba veszi, a csőtorkolatát — anélkül, hogy a puskatálpát helyéről elemelné, jobb kezével 2 tenyérnyivel előre löki és a puskát kissé jobbra fordítja, bal kezével megfogja a szurony markolatát, úgy ahogy nézi a legalkalmasabb és a szuronyt hüvelyéből kihuzza. Ezután a kéztőt a tuskére támasztva, közvetlenül a cső vége mentén a markolat hüvely horonyával a szurony-foglalék fölé, a védő vaskarikájával pedig egyenesen a csőtorkolat fölé hozván, akként tűzi fel, hogy a nyomattű toldata becsapódjék. A szurony feltűzésénél a csendőrt odatekint. A puska eredeti állásába visszatér, balkéz gyorsan visszatér helyére.

•• Szuronyt — fel vezényszóra a csendőrt a puskát lábhoz vagy sulyba veszi, csőtorkolattal 2 tenyérnyire előrelöki és kissé jobbra fordítja. Erre a jobbkéz annyira csúszik a puskán fölfelé, hogy a hüvelykujj a nyomattűgombra kerül. A balkéz megfogja a szuronymarkolatot úgy, hogy a hüvelykujj a szuronypengén nyugodjék, miközben a jobbkéz hüvelykujjával a nyomattűgombra erős nyomást gyakorol; a szuronyt a csőről leemeli a hü-

velyébe rejti; ennél a fogásnál a csendőrt a hüvelyre néz. A puska eredeti állásába visszatér. A balkéz gyorsan visszatér helyére. Szuronyt fell vagy fel vezényszóra a vállazott puska mindig Lábhoz veendő.)

Gyakorlati szab. 135., **136**, **137**, **138**, **141**, **142**, **143**, **144**, **145**, 146—154. pont.

5. Töltés és tüzelés.

Az egyes csendőrtöltés és tüzelése mindig feltűzött szuronnyal gyakorlandó. (Ennél térdelő helyzetből a tüzelés nem gyakorlandó.)

(Tölténytűskákat — **kinyitni!**
Tölténytűskákat — **becsukni!**)

(Ez csak akkor vezénylendő, ha gyakorlatok alkalmával meggyőződést akarunk szerezni arról, sincs-e éles töltény a tászában.)

Fegyvert — vizsgára!

Váll — **ra!**

Tölteni!

(A lábhoz állásból a balkéz, vállazott puskával mindkét kéz nyitja ki a bal tölténytűskát.)

Tölts!

(A csendőrt feljebb fordul és jobb lábát egy lábösszússágra oldalt helyezi. A test sulya egyenesen mindkét láb egész talpán nyugszik. A feladást nem emelendő ki a csipőkből, hanem ezek azt természetes állásban tartják. Az ágy alsó széle a tölténytűskák fölött, a puska torkolata a vízszintes alatt egy tenyérnyire áll. A záró dugattyú kinyitása után a puska torkolattal fölfelé irányítandó. Töltés

után a puská eredeti helyére jön és a tölténytáskát, illetve két kézzel becsukandó.)

Tüzelni!

(A csendőr, ha szükséges a tölténytáskát, mint a töltéshez, kinyitja.)

Egyenest! Féljobbra! Félbalra!

(Itt a céltárgy és távolság a körülményekhez képest mindig pontosan megjelölendő.)

Kész!

Cél! — Tűz!

(A „Tűz” vezényszó kissé nyújtottan ejtendő ki. A cél és tűz vezényszavak között legalább 3 menetütemnyi szünet tartandó, mely magas irányzókállásoknál, vagy ha a céltárgy kevésbé látható, hosszabbra nyújtandó.)

Cél! — Víz — szal!

Tüzet — szüntess! (Ideiglenes beszüntetés.)

A tűz folytatására ugyanezen tűznemben a parancsnok a szükséges terjedelemben a gyakorlati szabályzat 160. és 161. pont szerint megjelöli a céltárgyat és ezt vezényli:

Továbbtüzelni!

Tüzet — szüntess!

Alapirányzék!

(Ez a tűz teljes beszüntetéséhez vezényeltetik.)

Sulyba! (Lábhoz! v. Vállra!)

(A csendőrnek szükség esetén menetközben is kell töltenie és a tüzeléshez előkészülnie. Menetközben tehát vezénylendő.)

Tüzelni! (Egyenest... Féljobbra v. Félbalra stb.)

Feküdj! vagy Álj!

Kész!

Cél! Víz — szal!

(Ez tovább mint az állóhelyzetben. Az egyedül menetelő csendőr a lövés leadásához a mozgást ideiglenesen félbeszakítja. Gyak. szab. 177. pont.)

Alapirányzék! Fell!

Töltényt — rejts!

(A závárszót fölfelé irányított csőtorkolattal kinyitja. Töltényt rejts! után a fegyver mindig vállra jön.)

Fegyvert — vizsgál!

(A tusa a mell jobb oldalán fekszik.)

Suly — ba! (Lábhoz! v. Vállra!)

Szuronyt — le!

(A puská előbbeni helyére megy vissza.)

6. Tiszteletadások:

A katonai tiszteletadás szigorú teljesítendő, ha az, kit a tiszteletadás megillet, 30 lépésnél nincs távolabb. A tiszteletadásnak 6 lépéssel az illető előtt végrehajtva kell lennie, s addig tart, míg az illető 3 lépésnyire el nem haladt.

Menetközben való tiszteletadásnál a karok úgy tartandók, mint a díszlépésnél.

L. Gyakorlati szab. 158, 159, 160, 164, 166, 167., 168, 169, 170, 171, 182—185 és 210, 211. pont.

B) Rajgyakorlat.

(6 főtől felfelé.)

A rajt, mely 8—10 emberből áll, egy altiszt, mint rajparancsnok vezeti.

Az ujonokképzésnél a kiképzés céljaira összeállított rajok természetesen 6-nál kevesebb emberből is állhatnak. A raj egy sorban, vagy két sorban állíttatik fel.

1. Felállítás.

N... csendőz rajközép! — Egysorban!

Sorakozó! (Irány... Arasznyi térköz)

Pihenj!

Vigyázz!

Oszolj!

Egysorban — Sorakozó! (Irány!...)

Nyitódj! (v. N... lépésre — Nyitódj)

Zárkózz!

Zárt rajban való gyakorlathoz az egysorban sorakozott legényesség jobbról balfelé „Egy—kettő”-vel beosztatik, a közép egyáltalán rajparancsnok helyettes „Egy”-el megjelölt helyre osztandó be és:

Két sor — bal

vezényszóra a „Kettő”-vel megjelölt emberek jobboldali azomszédek mögé lépnek és fölveszik a „Sor-közt (120 cm.)

Zárkózz! (Mindkét sor a középfelé zárkózik)

Az esetleg fennmaradó főttag a középtől balra osztandó be „Főttag” figyelmeztetőre.

Oszolj! (A kétsorban sorakozáshoz vezényelendő)

N...dik raj! Sorakozó! (v. n—dik raj! Sorakozó futólépést)

(Az első sor középembere a rajparancsnak mögé 2 lépésre áll fel. Ezután a tagparókba való beosztás következik.)

249/1., 249/2., 249/3., 249/4—7 p.

2. Fővetések, testfordulatok és testhelyzetek egy sorban.

(Ugy történik, mint az egyenkénti kiképzésnél előírva van.)

Két sorban úgy, ahogy a szakasznál elő van írva.)

3. Felállítási és mozdulati segédeszközök.

Középre (Jobbra, Balra) Iga — zodj!

(Ez egy sorban, mint két sorban való felállításnál vezényelendő.)

Vi — gyázz!

Nyitódj!

Zárkózz!

Nyitódj!

Egy sor — bal

Két sor — bal

Zárkózz!

(Menet közben és álló helyben vezényelhető.)

Hátra — arcl

Feküdj!

(Kétsorban történő „Feküdj“-nél az első sornak egy lépést előre kell tenni, hogy a második sornak helyet adjon. A felemelkedés után a második sor fedezést és sorközt vesz.)

Fel!

(A puska lábhoz jön.)
Rendek és kettősrendek alakítása a rajnál úgy történik, mint a szakasznál elő van írva.)

249/8—12 és 249/14. pont.

4. Mozgások.

A) Menet Általában.

Menet...! Irány...! Díszlépés! Raj!
In — **dulj!**

(Iránytisztás arcvonalmenetnél rendszeren a közép ember.) Ha irány nem jelöltetett meg, akkor az iránytisztás az arcvonalra merőlegesen menetel. Gyak. szab. 249/15. p.

Rendes lé — **pést!**

Pihenj!

Vigyázz!

Raj — **állj!**

Menet! Irány...! Raj! In — **dulj!**

Dízlé — **pést!**

Rendes lé — **pést!**

Pihenj!

Vigyázz!

Rövid lé — **pést!**

Teljes lé — **pést!**

Menet hely — **ben!**

(E lépések helyben teendők meg és a kilépés csak a):

Teljes lé — **pést!** (vezényszóra történik)

Válts lé — **pést!**

Ne tarts lé — **pést!**

Lépést — **tarts!**

Raj — **állj!**

Raj! Hátra — **lépj!**

Raj! Állj!

Menet! Irány...! (középre, jobbra, balra) Raj! In — **dulj!**

(Az irány az illető tisztésre vitetik át Gy. sz. 249/17. p.).

Futólé — **pést!**

In — **dulj!**

Raj! Állj! (v. Feküdj! Fel!)

Futólé — **pést!**

Raj! In — **dulj!**

Lépést! (Raj! állj v. feküdj! Fel!)

Menet! Raj! In — **dulj!**

Raj! Jobbra — **nézz!**

Vi — **gyázz!**

Raj! Balra — **nézz!**

Vi — **gyázz!**

Súly — **ba!**

Váll — **ra!**

Szuronyt — **fől!**

(Szurony feltűzése és levétele után a fegyver oda jön, ahol előbb volt.)

Szuronyt — **szegezz!**

Váll — **ra!** (v. súly — **ba!**)

Szuronyt — **le!**

Raj! **állj!**

L. Gy. sz. **104**, **105**, 106, **107**, **108**, 109,
110, **111**, 112, **113**, 114, 149/20, 149/15—17. pont.

B) Arcvonalmenet.

Menetl Irány...! (jobbra v. balra)
Rajl In — **dulj!**

Nyitódj!

Zárkózz!

N.... lépésre nyitódj!

Zárkózz! Raj állj!

L. Gy. sz. **249/18**, 249/19, 249/20, **249/21** pont.

C) Oldalmenet. Egysorban felállítással.

(1. Állóhelyből.)

Jobbra — **át!**

Menetl Irány...! Rajl In — **dulj!**

Balra — **visszakozz!** Balra — **át!** Me-
netl Irány... Rajl In — **dulj!** Jobbra

— **visszakozz!** (v. jobbra — balra

— arc! E vezényszó után nyitódva
marad a raj **Zárkózz!** vezényszóig)

Raj — **állj!**

(A jobbra (balra) visszakozz a megállás után
is vezényelhető. Iránytisztes az élen beosztott
tisztes.)

Egész fordulat után az élre való fejlődés álló-
helyből:

Jobbra — **át!**

Fejlődni félbalra — **át!**

In — **dulj!**

Balra — **át!**

Fejlődni féljobbra — **át!**

In — **dulj!**

(2. Menetközben.)

Menetl Irány! Rajl In — **dulj!**

Jobbra — **át!**

Balra — **visszakozz!** vagy balra —
jobbra arc)

Menetl Rajl In — **dulj!**

Balra — **át!**

Jobbra — **visszakozz!** (vagy jobbra —
balra arc)

Egész fordulat után az élre való fejlődés me-
netközben:

Menetl Rajl In — **dulj!**

Jobbra — **át!** Irány!...

Fejlődni félbalra — **át!**

Teljes lépést! vagy Rajl Állj! El! Állj!

Menetl Rajl In — **dulj!**

Balra — **át!** Irány!...

Fejlődni féljobbra — **át!**

Teljes lépést! vagy Rajl Állj! (El! Állj!)

(Két sorban, rendezésben törtéző menethez és
fejlődéshez Rendek jobb-ra (balra) át vezénylendő.
Menetnél rendekben a második sor embereinek a
második lépés után zárkózva kell lenniök.)

Az alakváltozások rendekből és kettőren-
dekből mint a szácaeznál.) L. Gy. szab. **249/23**
249/24, 249/25, 249/26, 249/27, 249/28, **249/29**
pont.

D) Husódás.

(Állóhelyből.)

Féljobbra — **át!**

Menetl Rajl In — **dulj!**

Félbalra — **aro!**
 Raj! Állj!
 Félbalra — **át!**
 Menet! Raj! In — **dulj!**
 Féljobbra — **aro!**
 Raj! Állj! (v. Irány egye — **nest!** Raj!
 Állj!)

Menetközben.

(Huzódásnál és tisztelgésnél kettős rendekben a legelől levő tisztas veszi át a vezetést, ezért a külső emberek fedezésébe lép.)

Menet! Raj! In — **dulj!**
 Féljobbra — **át!**
 Félbalra — **aro!** Irány!
 Félbalra — **át!**
 Féljobbra — **aro!** Irány!
 Raj! Állj!

L. Gy. sz. 249/80, 249/81 pont.

E) Kanyarodás. Állóhelyből:

(Kanyarodások tetszés szerinti szög alatt hajtatnak végre, mely azonban rendszerint 90 foknál nagyobb ne legyen. A kanyarodó szárnyon levő tisztas eleinte egyenest előre halad néhány lépést, időnként vessen pillantást a sarkpont felé, minden ember pedig a szárnyak felé pillant.)

Jobbra kanyarodni! Raj! In — **dulj!**
 Raj! Állj!

(A sarkponton levő tisztas 2 lépés felátmérőjű köríven mozog.)

Balra kanyarodni! Raj! In — **dulj!**
 Raj! Állj! (v. Irány...! Egye — **nest!**)

Menetközben:

Menet! Irány! Raj! In — **dulj!**
 Jobbra kanya — **rodj!**
 Raj! Állj! v. Irány...! Egye — **nest!**
 Balra kanya — **rodj!**
 Irány...! Egye — **nest!** (v. Raj! Állj!)

Az arcvonal megváltoztatása kanyarodás helyett új irány megadása által is történhetik. E célból helyben: **Irány jobbra! (balra!)** figyelmeztetésre a parancsnok intésére az emberek a szükséghez képest előre vagy hátra lépnek, gyorsan az új arcvonalat veszik fel. Az irányváltoztatás menetközben ugyanezen figyelmeztetésre történik.

Rendekben vagy kettősrendekben az új irány megjelölése után az él azonnal kanyarodik és a neki megjelölt irányban egyenest továbbmenetel. Minden következő rend vagy kettősrend ugyanazon helyen kanyarodik, ahol az él kanyarodott és ezt az új menetirányban követi. A sarkponton levő ember oly köríven mozog, melynek fél átmérője két lépés és lépéseit megfelelőleg rövidíti.

L. Gy. sz. 249/32, 249/33, 249/34, 249/35, 249/36, 249/37, 249/38. pont.

5. Fegyverfogások és fogások a kézzel.

(Hallható ütések a puskára, tölténytáskára és szuronyra tiltva vannak.)

Súly — **bal!**
 Lábhoz!

(Tusa hegye a lábhegygel egy magasságban.)

Váll — **ra!**
 Lábhoz!

Súly — **bal!**
 Váll — **ral!**
 Szuronyt — **fell!**
 Szuronyt — **szegez!**
 Súly — **bal!** (Váll — **ral!** v. Lábhoz!)
 Szuronyt — **le!**

Gy. sz. 147. pont.

Imá — **hoz!**
 Imá — **tól!**
 Térdelj imá — **hoz!**
 Sapkát (kalapot) — **le!** Sapkát (kalapot)
 — **fell!**
 Imától — **fell!**

(Imához és Térdelj imához csak lábhoz vett puskával gyakorolható.)

Váll — **ral!**
 Eskü — **höz!**
 Sapkát (kalapot) — **fell!**

(Csak változott puskával gyakorolható.)

L. Gy. szab. 136, 136, 137, 138, 139, 140,
141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148,
 149, 150, 151, 152, 153, 154 pont.

6. Töltés és tüzelés zárt rajban.

Ha minden egyes csendőr a puskát, mint löfegyvert már kellő biztossággal kezeli, akkor a töltés és tüzelés rajban egy, illetve két sorban gyakorlandó az egyes csendőr töltésére és tüzelésére a gyakorlati szabályzat 11. §-ban adott szabályok szerint.

A szárnytisztések a „Tüzelni” figyelmeztetőre a kiképzés alatt a legénység felügyelete céljából az arcvonal mögé lépnek.

A rajban „Egyestűz” vagy „Össztűz” adható.

A tüzelés mindkét nemét minden testhelyzetben, de különösen fekvéssel gyakorolni.

Ha a lövonal a merőleges iránytól tetemesen eltér, akkor az arcvonalat előbb a lövonalhoz megfelelő irányba kell hozni.

Egyestűznél minden csendőr önállóan tüzelni kezd és azt elhamarkodás nélkül folytatja, míg a céltárgy látható, vagy a tűz beszüntetésére parancsot kap. Minél közelebb tűnnek fel ellenséges célok és minél veszedelmesebbek azok, annál gyorsabban kell tüzelni. Gyakran kell a parancsnokoknak és az arcvonal mögötti aítiszteknek is befolyásukat így rákiáltással „lassan, igen lassan, gyorsabban, gyorsan tüzelni” érvényesíteniök. (Gyak. szab. 249/75. és 81. p.)

Az ösztűznél a helyes, gyors és egyidejű célratartásra, a célnak helyes megkapására és egyöntetű elcsattantásra kell ügyelni.

A) Töltés és tüzelés.

(Mindég feltűzött szuronnyal, a tölténytáskák megvizsgálása után vezénylendő:)

Fegyvert — **vizsára!**
 Súly — **bal!**

Szuronyt — **fell**

(Puska előbbeni helyére tér vissza.)

Tölteni!

(Mint az egyes kiképzésnél vagy a szakasznál.)

Tölts!

(Mint az egyes kiképzésnél vagy a szakasznál.)

A) Össztűzzel kezdeni.

Tüzelni! Egyenest! — (Féljobbra! Félbalra!)

Itt a helyzet körülményeihez képest a céltárgy és a távolság mindég határozottan megjelölendő.

(Tüzelni figyelmetetűre a tölténytáska kinyitandó.)

Kész!

Cél — **Tűz!**

(A cél és tűz vezényszavak között legalább 3 menetütemnyi szünet tartandó, mely magas irányzékállásnál, vagy ha a céltárgy kevésbé látható, hosszabbra nyújtandó.)

Cél! Visz — **szal**Tűzet — **szüntess!** (Zárócsapót becsukni.)

Egyenest! Féljobbra! Félbalra!

(Céltárgy és távolság megjelölendő.)

Tovább tüzelni!

(Irányzékot beigazítja, ellenőrzi és a zárócsapót kinyitja.)

Cél! Tűz!

B) Össztűzet folytatni.

C) Össztűzről egyestűzre közvetlenül átmenni.

Egyestűz!

(Ha a céltárgy nem változott.)

Tűzet — **szüntess!** (Zárócsapót becsukni.)

D) Egyestűzet folytatni.

Tovább tüzelni!

(Ezen vezényszavó előtt ha szükséges, megjelölendő a céltárgy, annak iránya és távolsága, esetleg a célpont is.)

Tűzet — **szüntess!** (Zárócsapót becsukni.)

E) Egyestűzről ösztűzre átmenni.

Össztűz! Tovább tüzelni!

Cél — **tűz!**

(Ha a céltárgy változott volna, előbb az jelölendő meg, mint D pontnál.)

Tűzet — **szüntess!** (Zárócsapót becsukni.)

F) Egyestűzzel kezdeni.

Tüzelni!

(Irány, céltárgy és távolság megjelölendő.)

Kész! (Zárócsapó kinyitandó.)

Egyes — **tűz!**Tűzet — **szüntess!**

Alapirányzék!

Váll — **ra!****Fekvőhelyzetben való tüzeléshez.**

Tüzelni! Egyenest! (v. Féljobbra, Félbalra! vagy Nyitódj egy sorbal stb.)

Feküdj! v. Tüzelni! Feküdj! Egyenest! (v. Féljobbval stb.)

Kész!

Cél — **Tűz!**

Cél!

Visz — **szal!** Egyszűz.

És így tovább, mint az állóhelyzetben B, C, D,

E és F alatt.

Fel! Sulybal! Két sorbal! Zárkózz!

Mosgásközbem való tüzeléshez.

Menet! Irány...! Raj! In — **dulj!**

Tüzelni! Egyenest (v. Féljobbra, Félbalra stb.)

Ha szükséges, az új céltárgy és távolság megjelölendő.

Raj — **állj!** (v. Nyitódj! egysorbal v. Feküdj!)

L. Gy. sz. 249/10. pont.

Kész!

Cél — **Tűz!**

(És tovább, mint állóhelyzetben B—F alatt.)

Tüzet — **szüntess!**

Alapirányzók!

Fel! (Fekvőhelyzetből.)

Töltényt — **rejt!**

(Fegyver vállra jön.)

Szuronyt — **le!**

(Puska előbbeni állásba megy vissza.)

Fegyvert — **vizsgál!**

Vált — **ral!** (Suly — **bal!** v. Lábhoz!)
Disztűz!

(Ha a puska még nincs megtöltve, a bal tölténytársa kinyitandó.)

Kész!

(E vezényszóra a puska körzhelyzetbe veendő s ha szükséges, megtöltendő.)

Föl! — **Cól!**

(E vezényszóra a puska akként tartandó részletesen fölfelé célra, hogy a fej fölemelése és a felsőtest állásának megváltoztatása nélkül a nézőkén és célgömbön átnézessen. Puskák egyvonalban.)

Tűz!

(E vezényszó itt élesen adandó E vezényszóra a csendő a puskát gyorsan elűti s mindkét kézzel oly helyzetbe hozza, mint a töltéshez. A zárócsapót becsukja, a puskát vállra veszi és ha szükséges, a tölténytáskát becsukja. A szárnytisztosok helyeiken maradnak és nem tüzelnek.)

Raj! Jobbra — (Balra) — **nézz!**

Vi — **gyázz!**

L. Gy. sz. 249/40—48. és 249/80—81. pont.

Szuronyvívás.

N... csendő középember! Egysorban — **Sorakozó!** (Irány...)

Nyitódj!

Szuronyt — **fel!**

(Puska előbbeni helyére veendő vissza.)

Vívni — **állás!**

(A jobb láb a féljobbra fordulat után körülbelül fölépányire egyenest hátra teendő és szuronyt szegess állás felveendő. L. Torna u. 92., 93. ábrát. A test súlya mindkét lábon egyformán meg-

oazlik, a térdek mérsékelten meg vannak hajlítva és kifolé szoritva.)

Előre in — **dulj!**

(A bal láb körülbelül egy láb hosszúságra egyenest előre tétetik, a másik láb ugyanannyira utána vonatik.)

Állj! (A mozgás megszüntetetik.)

Hátra in — **dulj!**

(A jobb láb körülbelül egy láb hosszúságra egyenest hátra tétetik, a másik láb ugyanannyira utána vonatik.)

Áhij!

(E mozdulatok szokésszerűen az oktatás kezdetén előszámálással gyakorlandók.)

Ugrás — **hátra!**

(A talpizmokkal való erőteljes előlépés által, körülbelül egy lépésnyire hátra, vivó állásba kell ugrani.)

Döfés!

(A balkéz döfés közben a puskaágyon végig a jobbkezhez csuszlik. Egészen rövid döfésenként a balkéz helyzetében változatlanul marad a puska.)

Döfés — **kitöréssel!**

(A puska, mint a „Döfés“-nél erőteljesen előre lökendő, (balkéz hátra csuszlik,) a bal láb a feltestnek tulajdos előesése nélkül, egyidejűleg körülbelül egy féllépésnyire előre teendő, a jobb láb pedig lehetőleg egész talpizmával a földön maradvá kinyújtandó. Döfés végbevétele után a vivóállás újból gyorsan felveendő.) (L. Torna u. 94., 95., 96. ábrát.)

Jobbra — **fedezzi!**

(A balkéz gyorsan kinyújtandó, miáltal a puska jobbra előre löketik.)

Balra — **fedezzi!**

(A balkéz gyorsan visszahuzandó és amellet a jobbkez a csipőtől emelintendő, miáltal a puska balra előre löketik. (L. Torna u. 94. ábrát.)

Mélyen jobbra — **fedezzi!**

(A puskát a tusa emelése és a torkolat súlyesztése által a szükségeshez képest akként kell részatos helyzetbe a jobboldal elé hozni, hogy a tusaborító körülbelül a halánték magasságába, a szurony pedig a balláb hegyétől jobbra jusson.) (L. Torna u. 95. ábrát.)

Mélyen balra — **fedezzi!**

(A puskát a tusa emelése és a torkolat súlyesztése által a szükségeshez képest akként kell részatos helyzetbe a baloldal elé hozni, hogy a tusaborító a halánték magasságába, a szurony pedig a balláb hegyétől balra jusson.) (L. Torna u. 96. ábrát.)

Fejet — **fedezzi!**

A puska mindkét kézzel úgy hozandó egyarasznyira a fej fölé és elébe, hogy a csőtorkolat egy tenyérnyire a vízszintes vonal fölé jusson és a csendőr azomszedjét szuronyával ne veszélyesesse. Balkéz a puskát az Ágyvájatokban fogja. A fedezés végbevétele után a puska előbbeni helyzetbe hozandó.

Minden fedezés után rövid döfés alkalmazandó azelőtt, hogy a balkéz hátracsuszna.

Súly — **ba!** Váll — **ra!** Láb — **hozi!**

(v. közvetlenül.)

Szuronyt — **le!** (Puska előbbeni helyzetbe jön.)

Zárkózz!

A gyakorlati szabályzatból idézett és bekarikázott pontokban foglaltak szerinti kiképzésnek párosulnia kell a „sujkolás”-sal („Drill”-el), ez a csendőrnök minden alkalommal tökéletes szabab-tossággal és egyöntetűséggel, mintegy gépiesen kell végrehajtani. Oly alakulatok (alakzatváltozások), melyek a szabályzatban felemlítve nincsenek, intézkedéssel rendelhetők el, ha az adott esetre célszerűnek mutatkoznak.

C) Szakaszgyakorlat.

1. Felállítás.

N... szakasz Sorakozól (Irány...!)
vagy Sorakozól Futólépést!

(A szakasz rendszerint 3 rajból áll, kivételesen két rajból. Ezek neve jobb-közép, bal-raj vagy él, közép-vég-raj.)

A raj létszáma 6 főnél kevesebb nem lehet.)

Ezután a szakasz a jobb szárnytól a bal felé tekintet nélkül a rajbeosztásra, tagpárokba osztatik be. Az „Oszolj” végrehajtása olyan, mint a rajnál.

2. Felállítási és mozdulati segéd-eszközök.

Középre (Jobbra—Balra) — igazodj
Vi — gyázz!

Arcvonal megváltoztatása Zanyarodás helyett új irány megadása által is történhetik. E célból vezénylendő helyben:

Irány...! jobbra — (balra)

Az emberek előre vagy hátra lépnek a szükséghez képest.

Es menetközben is vezényelhető, úgy mint a rajnál.

Nyílódj! Zárkózz! és Egy sorbal!

Feküdj! Fel! Hátra — arol!

Ugy hajtandó végre, mint a rajnál.

3. Rendek és kettősrendek.

Rendek jobbra — (balra) — át!

Kettősrendek jobbra — (balra) — át!

Egy tagpárnak a fordulat után egymás mellett álló emberei egy kettősrendet képeznek.

Az éltisztesek egy lépéssel előre és balra (jobbra) oldalt, a végén lévő tisztetek egy ember szélességre balra (jobbra) oldalt lépnek (előre es esetben nem).

Páratlan tag a szárnyon úgy viselkedik, mint a mellette álló tisztet.

Rendekre szakadozz!

A kettősrendek alakításához előre vagy oldalt lépettek előbbi viszonyukba lépnek.

Kettősrendekbe fej — lődj!

A tagpárnak a hátsó rendben álló emberei egy lépéssel előre és oldalt lépnek.

Az éltisztesek előre és oldalt lépnek. A végén lévő tisztetek és a páratlan tag csak oldalt lépnek. A második sorbeliek emberszélességnyire oldalt lépnek, hogy a kettősrendek felzárkózhassanak.

Teljes lé — pést!

Egyenként szakadozz!

Csak mozgás közben vezényelhető, de előbb vezényező nélkül „Rendekre” kell szakadozni.

Rendekbe (Kettősrendekbe) fej — **lődj!**
Teljes lé — **pést!**

Kettősrendekben „Feküdj”-nél minden kettősrendben a két jobbfelől lévő ember részatosan jobbra, a két balfelől lévő pedig részatosan balra fekszik le.

4. Mozgások.

A mozgások és ezek beszüntetése, továbbá a fegyverfogások menetközben úgy hajthatnak végre, mint a rajban. Raj helyett szakasz vezénylendő.

Iránytisztes: az első sor közep; (az irány jobbra, balra is átvihető.)

Menetnél rendek- és kettősrendekben: az első sor éltisztese (első sornak az tekintendő, amelyik az első felállításnál első sor volt). *Huzódásnál:* a legelől lévő tisztes. (Ez kettősrendeknél, ha kell, a külső emberek fedezésébe lép.)

Menetnél rendekben a II. sor emberinek a második lépésnél zárkózva kell lenniök.

Huzódás és kanyarodás vezényszavai és végrehajtásuk olyan, mint a rajnál. Rendekben (Kettősrendekben) való kanyarodás is két lépés félátmérőjű köríven történik.

5. Alakzatváltozások.

A szakasz fejlődése rendekből vagy kettősrendekből az élre, vagy valamelyik oldalba történik.

1. Állóhelyből élre fejlődésnél.

Rendek! (Kettősrendek!) jobbra —
(balra) **át!**
Fejlődni! Félbalra! — (jobbra) **át!**
Indulj!

2. Menetközben élre fejlődésnél.

Menet szakasz in — **dulj!** Irány!
Rendek! (Kettősrendek) jobbra —
(balra) **át!**
Fejlődni félbalra (jobbra) — **át!**

A vezényszó minden szótágja azon lábra vesénylendő, amelyik oldal felé a fordulat vagy fejlődés teljesítendő.

Teljes lé — **pést!** v. szakasz — állj! v.
Él — állj!

3. Fejlődés valamelyik oldal felé.

Kettősrendekből állóhelyben vagy menetközben
Balra (jobbra) **arol!**

4. Fejlődés valamelyik oldal felé.

Rendekből vagy egyenkénti menetből.

Menetközben!

Balra (jobbra) visszakozz! vagy Jobbra
(balra) **arol!** Zárkózz!

Állóhelyből!

Jobbra (balra) visszakozz!

6. Fegyverfogások és fogások a kézzel.

Ugy hajtának végre, mint a rajnál.

Súly — **bal!** Lábhoz! és Váll — **ra!**

mutatványyszerű gyakorlat tárgyat kell hogy képezzék.

Fegyvert gulá — **bal!**

Minden tagpárnak az első sorban balról álló embere puskáját bal kezével bal szomszédjának jobb lábahegye elé állítja úgy, hogy a felsőág előre legyen fordítva. Jobb kezével mögöttese puskáját átveszi a akként teszi egy lépésre saját bal lábhegye elé, hogy a felsőág a test felé legyen fordítva; ezután mindkét puskát úgy hajtja egymás felé, hogy a tövisek kereszteződjenek, mire mindkét puskát kissé jobbra hajlítja. A tagpárnak az első sorban jobbról álló embere mindkét kézzel puskáját a tövissel szomszédjának jobb karja alatt a tövisek által képezett villóba beakasztja a ezután puskáját a földre állítja. A negyedik ember puskáját annak előttese, az arcvonal mögöttiek puskáit előtteseik kívülről a gulához támasztják. A szárnytisztesekét a legközelebbi ember valamelyik gulához támasztja.

Fegyvert — **fogj!**

Az odátámasztott puskák eltávolíttatnak, a gulák kissé felemeltetnek és a puskák „Lábhoz” vétetnek.

Oszolj!

Sorakozó! (v. Sorakozó! Futólépést!)

A szakasz a gulák mögött akként gyülekezik, amint ezek alakításánál állott.

Díztűz!

Ugy adatik és vezényeltetik, mint a zárt rajnál. Az összes szárnytisztesek helyeiken maradnak és nem tüzelnek.

7. Zárt szakasz tüzelése.

A zárt szakaszban való tüzelés csak ritkán alkalmazható oly esetekben, ha az álló testhelyzet a legjobb; ilyenkor rendszerint állva — kivételesen az első sor térdelve — és két sorban gyakorlandó. — Egy sorban is lehet tüzelni, es esetben a töltés- és tüzelési fogások olyanok, mint a rajban.

Két sorban felállításánál a vezényszavakra:

Tölts!

Kész!

Töltényt — **rejt!** és Fegyvert **vizs — gára!**

a második sorbeli emberek a jobb lából egy lépéssel előre és oldalt jobbra oly közel lépnek az első sorbeliek térdőzeihez, amennyire csak lehetséges, a bal lábat pedig a töltéshez előírt állásba helyezik. A tisztetek szintén töltenek és tüzelnek.

„Tölts”, „Töltényt rejt!” vezényszavak végrehajtása, illetve „Fegyvert vizsára” után vezényelt „Váll—ra!” „Fel!” és a „Díztűz!” után a második sor oldalt és hátralepéssel fedezést és sorközt vesz.

A szakaszban egyestűz és ösztűz adható szót adja.

Kész!

vezényező után a szakaszparancsnok „Ösztűzet”. (Cél! Tűz) vagy „Egyes tűz”-ot rendel el.

A tűz ideiglenes beszüntetése vagy folytatása úgy vezénylendő, mint a rajnál.

A tűz teljes beszüntetésére ez vezényeltetik:
Tűzet — **szüntess!** Alapirányzéki eset-
leg Fell Suly — **bal!** Lábhoz! vagy
Váll — **ral!**

L. Gyak. szab. 250, 252—255, [256 és 258], 259,
260, [261], 262, [263], [265], 266, 268, [269], 270,
271, [272], [273—275], 276, 277, [278], 279, 280—286,
287, [288], 289, [290], 291—298, 300—304, 306—309.
pont.

8. Díszmenet.

A szakasz fejlődött vonalban díszmenet-
tel. Parancsnoka 6 lépésre a szakasz közepe
előtt menetel.

Miután a szakasz a díszmenetelre meg-
alakult, a parancsnoka:

Díszmenet!

Szakasz jobbra (balra) — **nézz!** Sza-
kasz in — **dulj!** vezényszót adja.

A szakaszparancsnok elhaladás közben
tiszteleg. 6 lépéssel a diszjegési pont előtt
a tiszteletadásnak végrehajtva kell lennie
és addig tart, míg 3 lépéssel ezen ponton túl
nem haladt.

20 lépéssel a díszmenet pontja előtt
„Diszlepést” és 10 lépéssel ezen ponton túl
„Rendes lépést” vezénylendő.

Fogadás alkalmával a szemléttartó kö-
zeledésekor 30 lépésre a tiszteletadás ve-
zénylendő.

(Egyéb rendelkezés híján ezen szabályt
a rajnál is alkalmazandónak vélem.

A szerző.)

VEZÉNYSZAVAK GYÜJTEMÉNYE

M. KIR. LOVAS CSENDŐRÖK SZÁMÁRA

KIVONAT

AZ E-6a. JELZ. MAGYAR KIRÁLYI HONVÉD
LOVASSÁGI GYAKORLATI SZABÁLYZATBÓL

Vezényszavak gyűjteménye.

Az E—6a. jelsz. m. kir. honvéd lovasági gyakorláti szabályzatból.

(6. §.)

I. Az egyes lovas gyakorlata és tiszteletadása.

Allás fegyver nélkül.

(Az állás egyenes és fesztelen legyen. A sarkak egy vonalban és oly közel jussanak egymáshoz, amint azt a lovascsendőr testalkata és sarkantyú engedik.)

Vigyázz!
Pihenj!

(Állóhelyben és menetközben, mint a gyalogos.)

Allás rejtett karddal.

A csendőr a rejtett kardot bal markában, természetesen kinyújtott karra, a két tartópánt között akként tartja, hogy a kosár hátul az alsókarhoz támaszkodjék, a kard éle pedig előre irányuljon.

Felöltött köpenynél a kéz a köpenyt és kardot együtt markolja át.

Szolgálaton kívül a csendőr rejtett kardját kényelmesen szerint hordhatja, de nem szabad azt maga után vonszolva csörtetnie.

Allás kivont karddal.

A jobbkez hüvely-, mutató- és középujja kissé meghajlított kézcsukló mellett a fogantyut átfogja; a többi ujj zárkózva a fogantyú mögött van. A kosár belső széle a combot érinti; a penge majdnem függőlegesen áll. A penge hátta a vállra támaszkodik, éle pedig egyenesen előre irányul. A kar természetesen meg van hajlítva anélkül, hogy a könyök kifelé tartatnék.

A hüvely úgy tartandó, mint rejtett kardnál.

Pihenés közben a csendőr kezeit teste előtt keresztbe teheti és a pengét jobb- vagy balkarjához támaszthatja.

Allás vállra akasztott karabéllyal.

A karabély torkolatával fölfelé, akként akasztatik szíjánál fogva a bal vállra, hogy az rézsut a csendőr hátán, a zárócsapó pedig a jobbcsipő mögött feküdjék. E helyzetben a karabély a derékszij karabélyszorító szíjával a sátorvas alatt körülfogatik és a derékszijhoz csatoltatik.

Allás kézbevett karabéllyal.

A karabély csak közvetlenül használatra előlt, vagyis a töltés- és tüzeléskor, továbbá a gyalog tartandó őrszolgálatban vétetik kézbe.

A kézbevett karabély a jobboldalon tartandó. A tusanyak a jobbkez mutató- és középujja között fekszik, a mutatóujj szorosán a sátorvas alatt, a hüvelykujj pedig afölött van; a többi három ujj a záródugattyú alatt fekszik. A zárócsapó a combot érinti. A kar természetesen ki van nyújtva, a felsőágy a karhoz támasztva.

A csendőr mint őrs karabélyát a torkolattal fölfelé irányítva, tetszése szerint hordhatja.

A zárócsapó mindig csukva, töltetlen karabéllyal az ütőrugó leeresztve, az irányzék pedig az alapállásban legyen.

Allás forgópisztollyal.

A forgópisztoly az elrejtésére rendelt forgópisztolyokban a jobboldalon hordatik.

A kézbevett forgópisztoly a jobbkezben akként tartandó, hogy az ágy a kisujjtól a középujzig markoltassék át. A mutatóujj könnyedén kinyújtva, a sátorvas jobboldalán fekszik, a hüvelykujj pedig akként tartja az ágyat, hogy a középső ujj felett arra ráfekszik. A felsőkar természetes helyzetben

majdnem a testhez támaszkodik, az alsókar pedig akkép tartatik fölfelé, hogy a forgópisztoly csekély távolságra a mell jobboldala előtt legyen és a cső torkolata fölfelé irányuljon.

(7. §.)

2. Fővetések és testfordulatok.

Jobbra — nézz!

Vi — gyázz!

Balra — nézz!

Vi — gyázz!

Jobbra — át!

Balra — aro!

Balra — át!

Jobbra — aro!

Huzódás — jobbra!

Egye — nest!

Huzódás — balra!

Egye — nest!

Hátra — aro!

Hátra — aro!

(Hátrafordulás úgy, mint a gyalogságnál, balra hajtandó végre. L. 37/1918. Kisközlöny 8896/918. az. ein. rend. Ha a lovascsendőr fegyvert visel, a „Hátra aro” vezényszónál a „Hátra” kiejtésénél a kardhüvely vége a bal kéz megfelelő mozdulata által a föld felé irányítandó.)

(8. §.)

3. Mozgás.

Lépést in — **dulj!**

Rövid lé — **pést!**

Teljes lé — **pést!**

Allj!

Futólépést in — **dulj!**

(Mozgás körben csak:)

Futólé — **pést!**

Lépést! (vagy **Allj!**)

Válts lé — **pést!**

Allj!

Hátra — **lépj!**

Allj!

(9. §.)

4. Fegyverfogások.

Kardot — **ránt!**

Kardot — **rejt!**

Karabélyt fogj!

Karabélyt vállra!

Forgópisztolyt fogj!

Forgópisztolyt rejt!

Imá — **hoz!**

Imá — **tól!**

Térdelj imá — **hoz!**

Kalapot (Sapkát) **le!**

Kalapot (Sapkát) — **fel!**

Imától — **fel!**

} A két szó között
srűnet nem tartandó.

(Kívont karddal való letérdeléskor ez helyzetben marad. A főveg a balkézrel vétetik le és balra fordított szemernyővel a combra tétetik.)

Eskü — **höz!**

(A fegyvert kézben tartani nem szabad.)

Kalapot (Sapkát) — **fel!**

(12. §.)

5. Kardforgatások.

N. csendőr közép!

Öt lépésre nyitódj!

Kardot — **ránt!**

Támadáshoz!

Kardforgatás — **Egy!**

Kettő!

Három!

(Esetleg ismételni egy, vagy kettő, vagy Támadáshoz! vagy Visszakozz! vezénylendő.)

(Kardforgatások gyakorlására a csendőrök 5 lépésnyi térköze állanak egymás mellé.) (121. p.)

(12. §.)

6. Vágás és szúrás.

Támadáshoz!

Magasan jobbra — **vágj!**

Magasan balra — **vágj!**

Mélyen jobbra — **vágj!**

Mélyen balra — **vágj!**

Jobbra — **vágj!**

Balra — **vágj!**

Fejre — **vágj!**

Szúrj!

Vissza — **kozz!**

(12. §.)

7. Vivás.

Vivni — **állás!**

Magasan jobbra — **vágj!**

Magasan balra — **vágj!**

Mélyen jobbra — **vágj!**

Mélyen balra — **vágj!**

Fejre — **vágj!**

Szúrj!

Előre in — **dulj!**

Allj!

Hátra — **lépj!**

Allj!

Ugrás — **hátra!**

Kitörés! vagy Kitörés — ugrás hátra!

Vissza — **kozz!**

(12. §.)

8. Hárítások.

Vivni — **állás!**

Balra — **háríts!**

Jobbra — **háríts!**

Mélyen balra — **háríts!**

Mélyen jobbra — **háríts!**

Fejet — **hárits!**
 Szurást jobbra — **hárits!**
 Szurást balra — **hárits!**
 Vissza — **kozz!**

(13. §.)

9. Töltés és tüzelés.

Sorban.

Karabélyt fogj!
 (Csak vállra akasztott karabélynál.)
 Szuronyt fell!
 Fegyvert vizsgára!
 Vissza — **kozz!** (Vállra! Sulyba! vagy
 Lábhoz!)
Tüzelni! Egyenest a gyalogság **három-**
száz!
Kész!
Cél!

(Itt legalább 3 menetütemig szünet tartandó.)

Tüz! (vissz — szal)
 Féljobbra a lovasság **ötszáz!**
Cél!
Tüz!
 Tüzet — **szüntess!**
 (Ez a tűz ideiglenes beszüntetése.)
 Féljobbra a tüzérség **ötszáz!**
 Tovább tüzelni!
Cél!
Tüz!

Tüzet — **szüntess!**
 Félbalra a gyalogság **ötszáz!**
 Egyestűz! Tovább tüzelni!
 Tüzet — **szüntess!**
 Egyenest a lovasság **háromszáz!**
 Tovább tüzelni! vagy
 Össztűz! Tovább tüzelni!

Cél!

Tüz!

Tüzet — **szüntess!**
 Alapirányzék!
 Vissza — **kozz!**
 Töltényt — rejt!
 Fegyvert — vizsgára!
 Vissza — **kozz!**
 Szuronyt — **le!**
 Karabélyt — vállra!

(13. §.)

10. Töltés, ha mindjárt löni nem akarunk.

Tölteni!
Tölts!
 Vissza — **kozz!**

(A tűz nemel az egyestűz és az össztűz.)
 (221. p.)

(Az egyestűz élénksége a következő vezény-
 szókkal szabályozandó:

Lassan tüzelni!
 Igen lassan tüzelni!

Élénkebben tüzelni! (222. p.)

(Az egyesütről az ösasztre való átmenet, valamint a mozgás megkezdése előtt a tüzelés mindenkor beszüntetendő. (224. p.)

(13. §.)

II. Térdelve (vagy fekve).

A Tüzelni vezényszó és a céltárgy s irányzékállás megjelölése után Térdrel (vagy Feküdj!); a tűz beszüntetése után Fell vezénylendő.

A többi vezényszavakat illetőleg Lásd! a sorban való tüzelést.

(10. §.)

12. Szakaszban.

A Tüzelni vezényszó, a céltárgy és az irányzékállás megjelölése után:

Egy lépésre nyitódj!

A Töltényt — rejts! után Vissza — **kozz!** vezénylendő.

A többi vezényszavakat illetőleg Lásd! a sorban való tüzelést.

(10. §.)

13. Térdelve (vagy fekve).

A Tüzelni vezényszó és a céltárgy s irányzékállás megjelölése után:

§

Első sor — lérdrel!

(vagy: Első sor feküdj! második sor lérdrel!)

A tűz beszüntetése után:

Fell!

Vissza — **kozz!**

A Töltényt rejts! után Vissza — **kozz!** vezénylendő.

A többi vezényszavakat illetőleg Lásd! a sorban való tüzelést.

(13. §. 180. p.)

14. Forgópisztollyal.

Forgópisztolyt — fogj!

Fegyvert — vizsgáral!

Vissza — **kozz!**

Tüzelni! Egyenest a gyalogság derék magasságban ötven!

Kézz!

Céll!

Tűz! (vagy Visz — **szal!**)

Tüzet szüntess!

Vissza — **kozz!**

Töltényt — rejts!

Vissza — **kozz!**

Forgópisztolyt rejts!

(Forgópisztollyal féljobbra és félbalra való tüzelés, ugyanazon vezényszóra történik, mint a karabéllyal való tüzelés.)

(19. §. 235. p.)

15. Töltés, ha mindjárt löni nem akarunk.

Tölteni!

Tölts!Vissza — **kozz!**

(20. §. 242. p.)

16. Disztűz.

(A parancsnok 20 lépésre az arevonal elé áll és ezt vezényli:

Disztűz!

Kész!

Fel — Cél!

Tűz!

Vissza — **kozz!**

Jobbra (Balra) nézz!

Vi — **gyázz!**

(Tornaut. 18., 19. §.)

17. Szuronyvívás.

N. csendőr közép!

N. lépésre nyitódj!

Szuronyt fell!

Szuronyt — **szegezz!**Váll — **ra!** (Sulybal v. Lábhoz!)Vívni — **állás!**Előre — **in-dulj!****Allj!**Hátra — **in-dulj!****Allj!**Ugrás — **hátra!****Döfés!**Döfés — **kitöréssel!**

Jobbra — fedezz!

Balra — fedezz!

Mélyen — jobbra — fedezz!

Mélyen — balra — fedezz!

Fejet — fedezz!

Váll — **ra!** (Sulybal v. Lábhoz!)Szuronyt — **le!**

Zárkózz!

(A szuronyvívás mikénti végrehajtására nézve lásd a gyalogsági szuronyvíváshoz fűzött magyarázatokat.)

Sor- és szakaszgyakorlatok gyalog.

(15. §. 195. p.)

(A vezényszók adásánál a hangsúlyozást illetőleg a (lov. gyak. szab.) 15. pontjának az egyidejűlegesen kivételre vonatkozó határozványai értelemszerűen alkalmazandók, tehát az „In” és „dulj” szótag között szünetet kell tartani, pl. In—dulj! és a „dulj” szótag nyomatókkal röviden ejtendő ki.)

(A vezényszóknál lőháton előforduló ezen szók „Ugetést” vagy „Vágtát” a gyaloggyakorlatnál nem alkalmazandók, hanem a szükséghez képest „Futólépést!” (morgás közben) vagy „Futólépést in—dulj!” (helyből) vezénylendő.)

(52. §.)

18. Sor felállítás.

Sorba!

(Az érintkezés akként tartandó, hogy a lov. csendőrök körülbelül féltényérnyi térközökkel álljanak egymás mellett. A sorköz az első sor sarkvonalától a hátsó sor sarkvonaláig méretik.) (Lov. gyak. szab. 197. pont.)

N. Csendőr középl

(Középgyanánt páratlan számnál (515. p.) a középső, páros számnál pedig a középtől jobbra álló csendőr jelölendő meg.)

Igazodás!
Vi — **gyázz!**
Beosztás!
N. lépésre nyitódj!
Zárkózz!

(53. §.)

19. Szakasz felállítása.

Szakaszbal
N. csendőr középl
Igazodás!
Vi — **gyázz!**
Beosztás!

Ezután a parancsnok beosztja a szakaszt 3 járőrbe, melyek jobb, közép -s bal járőrnek neveztetnek.

Minden járőrben kijelölendő a járőrparancsnok és annak helyettese.

N. lépésre nyitódj!
Zárkózz!
Oszolj!
Gyülekező!

(56. §.)

20. Mozgás arovonallal.

— Irány! Lépést — In — dulj!

* „Indulj!” Lőháton mindig hosszan elnyújtva vezénylendő, nem pedig „In—dulj!” mint gyalog. (Ha rövid mozdulatoknál nem jelölik meg iránytárgy, akkor az arovonalra merőlegesen kell menni.)

Csoportba!
Szakaszb! (Sorba!)
Alj!

(56. §.)

21. Huzódás.

Huzódás — jobbra — Irány...!
Egye — nest — Irány...!
Huzódás — balra! — Irány...!
Egye — nest! — Irány!
(Legfeljebb 45 fokig terjedő szög alatt.)

(56. §.)

22. Kanyarodás álló sarkponttal helyből.

Kanyarodás — jobbra!
Lépést — In — dulj!
Alj!
Kanyarodás — balra!
Lépést — In — dulj!
Alj!
Kanyarodás — féljobbra!
Lépést — In — dulj!
Alj!
Kanyarodás — félbalra!
Lépést — In — dulj!
Alj!
Átkanyarodás!
Lépést — In — dulj!
Alj!

Átkanyarodás — balra!
Lépést — In — dulj!
Alj!

(56. §.)

23. Kanyarodás álló sarkponttal menetközben.

Kanyarodás jobbra! — In — dulj!
Egye — nest! — Irány!
Kanyarodás balra! — In — dulj!
Egye — nest! — Irány!
Kanyarodás féljobbra! — In — dulj!
Egye — nest! — Irány!
Kanyarodás félbalra! — In — dulj!
Egye — nest! — Irány!
Átkanyarodás! — In — dulj!
Egye — nest! — Irány!
Átkanyarodás balra! — In — dulj!
Egye — nest! — Irány!

(56. §.)

24. Kanyarodás mozgó sarkponttal.

Jobbra kanya — rodj!
Egye — nest! — Irány!
Balra kanya — rodj!
Egye — nest! — Irány!
Féljobbra kanya — rodj!

Egye — nest! — Irány!
Félbalra kanya — rodjl
Egye — nest! — Irány!

(57. §.)

25. Tagoszlopalakítás, oldalt.

Kettesével jobbra! (vagy balra!)
Lépést — In — duljl — Irány!...!
Négyesével jobbra! (vagy balra!)
Lépést — In — duljl — Irány!

(Csak helyből történhet és minden tagosztagnak egyszerre kell kilépnie.)

(57. §.)

26. Tagoszlopalakítás, előre.

Kettesével jobbra (vagy balra) előre!
Lépést — In — duljl — Irány!
Négyesével jobbra (vagy balra) előre!
Lépést — In — duljl — Irány!...!
(Ugy helyből, mint menetközben történhet.)

(58. §.)

27. Tagoszlop mozgása.

Lépést — In — duljl — Irány!
Huzódás — jobbra! — Irány!
Egye — nest! — Irány!
Huzódás — balra! — Irány!

Egye — nest! — Irány!
Jobbra kanya — rodjl — Irány!
Balra kanya — rodjl — Irány!
Kettesével!
Négyesével!
Teljes lé — pést! Állj!

(59. §.)

28. Tagoszlop fejlődése.

Balra előre fejlődni! — In — duljl!
Jobbra előre fejlődni! — In — duljl!
Félkanyarodás balra! — In — duljl!
Irány!
Félkanyarodás jobbra! — In — duljl!
Irány!
Jobbra kanyarodni és fejlődni!
— In — duljl! Irány!
Balra kanyarodni és fejlődni!
— In — duljl! Irány!

(63. §. 600. p.)

29. Díszmenet céljából ez vezénylendő.

Díszmenet jobbra! (balra.)
— Irány! Lépést — In duljl!
(Mihelyt a szakasz 30 lépésnyire megközelítette a díszmenet pontját, ez vezénylendő.)

Jobbra (Balra) — nézz!
Vi — gyázz!

(Ha a szakasz néhány lépéssel túlhaladt az előjáróin.)

(31., 32. §§.)

30. Oktatás a lovardában.

A lovardában „osztályban“ (meghatározott térközökkel) vagy „egyenként“ (meghatározott térközök nélkül) lehet lovagolni.

„Sorból“ vagy „Szakaszból“ az osztály a következő vezényszóra alakíttatik:

Egyenként 3 lépésre jobbra (balra) előre! Lépést! (Ügetést) — Indulj!

Ha az osztály a lovak vezetése mellett alakíttatott s már az utolsó lovas is a lovardában van, ez vezénylendő:

Fordulat balra!

Állj!

Lóra!

A jobb (bal) kézre Lépést (Ügetést) — Indulj!

A lovardai gyakorlat után ez vezénylendő:

Lovardából!

és helyből még:

Lépést (Ügetést) — Indulj!

Az egyenkénti lovaglás két módon gyakoroltatik.

Az első mód szerint valamennyi lovas ugyanazon kézen marad.

Ezen vezényszóra:

Egyenként lovagolni a jobb (bal) kézen és helyből még:

Lépést (Ügetést) — Indulj!

A második mód szerint a lovasok mindkét kézen lovagolnak. Ezen vezényszóra:

Egyenként lovagolni és helyből még:

Lépést! (Ügetést) — Indulj!

Az osztály ezen vezényszóra:

N. csendőrré osztályba!

Soralakítás:

Sorba!

Egyenként az arcvonalból való kilovaglás:

N. csendőr Lépést! (Ügetést, rövid vágat!)

(33. §.)

31. Lovaglás lépésben.

Lépést — Indulj!

Állj!

Hátra — lépj!

Állj! (vagy lépést, vagy Ügetést.)

(33. §.)

32. Egyszerű fordulatok.

Fél lovardal
 Középből!
 Fordulat jobbra!
 A balkézrel
 Fordulat balra!
 A jobbkézrel!
 Váltani!
 Nagy kör!
 Egyenest!
 Kis kör!
 Átváltás!
 Balra átváltás!

(33. §.)

33. Fordulat a ló közepe körül.

Jobbra át!
 Balra át!
 Hátra arc!
 Balra hátra arc!

(33. §.)

34. Fordulat a ló hátulja körül.

Röviden hátra arc!
 Röviden balra átra arc!

(33. §.)

35. Oldaljárások.

Vállat bel
 Egyenest!
 Felsőoldalzás — középből
 Farat bel
 Egyenest! Állj!
 Oldalzás jobbra vagy balra — Indulj!
 Állj!

(33. §.)

36. Lovaglás ügetésben.

Ügetést!
 és helyből még:
 Indulj!
 Ütemet sebesíteni!
 Ügetést!

(Ezen vezényszóra ismét a rendszeres ütem vétetik.)

Könnyű ügetést!
 Tanügetést!

(33. §.)

37. Lovaglás rövid vágásban.

Rövid vágat!
 és helyből még:
 — Indulj!

Ütemet sebesíteni!

(Ez a vágtaához való előkészítésképp vezénylendő.)

Rövid vágta!

(Az újbóli megrövidítésre vezénylendő.)

(46. §.)

38. Fegyverfogások

Kardot — ránts!

Markolatszíj!

Kardot — rejts!

Imá — hoz!

Imá — tól!

Eskü — höz!

Kalapot (sapkát) — fell!

(47. §. 484. p.)

39. Kardforgatások.

Kardot — ránts!

Markolatszíj!

Támadáshoz!

Kardforgatás — Egy!

— Három!

(A „Kardforgatás kettő” lóháton nem gyakoroltatik.)

Támadáshoz! vagy

Visszakozz!

(47. §. 490. p.)

40. Vágás és szurás.

Vágni és szúrni!

(Minden lovas önállóan kardforgatásokat esinél és a felállított bábokra a mellettük való ellovagláskor vág és szur.)

Visszakozz!

(26., 54. §§.)

41. Lóra ülés és leszállás.

Lóra!

Lóróll

(55. §.)

42. Felállítási segédeszközök lóháton.

Igazodás!

Vi — gyázz!

Hátra — lépj!

(Lov. gyak. szab. 303. p.)

Allj!

(Lov. gyak. szab. 304. p.)

Oldalzás jobbra! balra!

Indulj!

(Lov. gyak. szab. 393. p.)

Allj!

Jobbra — **át!**
 Balra — **arc!**
 Balra — **át!**
 Jobbra — **arc!**
 Hátra — **arc!**
 Hátra — **arc!**

Tiszteletadás.

Előljárók fogadása.

(20. §. 240. p.)

Gyalog.

A kard kirántása elmarad.

A szakaszparancsnok, mihelyt az előljáró 30 lépésre közeledett, a fővetést vezényli és aztán elébe megy s jelenti a kivonult legénység számát.

(63. §. 597. p.)

Lóháton.

A szakaszparancsnok, mihelyt az előljáró körülbelül 100 lépésnyire közeledett, kardot rántat, vezényli a fővetést, vágtságban elébe lovgol az előljáróknak, teljesíti a tiszteletadást s jelenti a kivonult lovasok számát.

(63. §. 604. p.)

Jelentés beadása lovardában.

Ha a szakasz (sor) lovardában (vagy négyszögben) szemléltetik meg, akkor a parancsnok üggetésben vezeti azt abba; 10 lépésnyire az előljáró előtt „Állj!” vezényel, kardot rántat, teljesíti a tiszteletadást és megteszi a jelentést.

Ha a lovardába nem lehet zárt szakaszban (sorban) bemenni, akkor osztály alakítandó és lépésben vezetendő be. Midőn az első lovas a bejárathoz érkezik, a parancsnok a „Vigyázz!” vezényszót adja, rejtett karddal az előljáróhoz megy és megteszi a jelentést.

Ha az osztag már a lovardában lovgol, akkor a parancsnok azon pillanatban vezényli a „Vigyázz!”-t, midőn az előljáró a lovardába lép; a lovasok azon jármódban maradnak, melyben éppen vannak.

(51. §. 510., 511. és 514. p.)

Sor- és szakasz kiképzésnél.

Ha a parancsnok maga vezet, akkor a középember által a 2 lépés távköz és igazodás ő utána tartatik be. Vezénylésnél nem kell a csapat felé fordulnia, a vezényszókat megfelelő kardintéssel kísérendők.

Kiképzésnél a parancsnok helyettesi!let; magát az ő számána előirt helyen egy vezető tisztessel.

Megjegyzés: Az 1—17. fejezetig felsorolt vezényszók csak gyaloggyakorlatoknál alkalmazandók.

A 18—29. fejezetig felsorolt vezényszók úgy gyalog, mint lóháton való gyakorlatoknál alkalmazandók. Lóháton való gyakorlatnál azonban az In- és du!j szótag között nem kell szünetet tartani, hanem a szót megszakítás nélkül kell kiejteni, pl. Indulj!

A 30—42. fejezetig felsorolt vezényszók csak lóháton való gyakorlatoknál alkalmazandók.

Budapest, 1920. VII/1.